

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження голови обласної
державної адміністрації,
начальника обласної військової
адміністрації

19.08.2024 № 665

ПРОГРАМА
сприяння розвитку популяризації добровольчого пожежного руху,
пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої та
добровільної пожежної охорони (у тому числі у складі центрів (пунктів)
безпеки) в населених пунктах Запорізької області на 2024-2028 роки

I. Паспорт Програми

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Програма сприяння розвитку місцевої та добровільної пожежної охорони (у тому числі у складі центрів (пунктів) безпеки) в населених пунктах Запорізької області на 2024-2028 роки не потребує стратегічної екологічної оцінки.

II. Загальні положення

1. Відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2014 року № 333-р, до повноважень органів місцевого самоврядування базового рівня (громад) віднесено питання забезпечення громадської безпеки, гасіння пожеж, надання послуг швидкої медичної допомоги та первинної охорони здоров'я.

2. Згідно з пунктом 15.1.2 Державних будівельних норм (далі – ДБН) Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» розміщення пожежно-рятувальних підрозділів (частин) та їх комплектація пожежною та аварійно-рятувальною технікою на забудованих територіях або таких, що плануються під забудову, визначається відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2013 року № 874 «Про затвердження критеріїв утворення державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в адміністративно-територіальних одиницях та переліку суб'єктів господарювання, де утворюються такі підрозділи (частини)», Державних стандартів України (далі – ДСТУ) 8767 з урахуванням таких критеріїв, як кількість людей-мешканців та району виїзду пожежно-рятувального підрозділу, який визначається довжиною шляху слідування.

3. Кількість основних пожежних автомобілів приймається відповідно до вимог ДСТУ 8767 «Пожежно-рятувальні частини. Вимоги до дислокації та району виїзду, комплектування пожежними автомобілями та проектування», але не менше визначених у таблиці 15.1, зокрема при кількості жителів міста або іншого поселення: до 1 тис. осіб – 1 автоцистерна або автонасос; більше 1 до 7 тис. осіб – 2 автоцистерни або автонасоси; більше 8 до 20 тис. осіб – один на 4 тис. осіб (2-5 автоцистерн або автонасосів); більше 21 до 50 тис. осіб – один на 5 тис. осіб (5-10 автоцистерн або автонасосів).

4. Згідно з пунктом 15.1.3 ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», постанови Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2013 року № 874 «Про затвердження критеріїв утворення державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в адміністративно-територіальних одиницях та переліку суб'єктів господарювання, де утворюються такі підрозділи (частини)», ДСТУ 8767 «Пожежно-рятувальні частини. Вимоги до дислокації та району виїзду, комплектування пожежними автомобілями та проектування» пожежно-рятувальні підрозділи (частини) розміщуються:

1) із розрахунку району виїзду пожежно-рятувального підрозділу не більше ніж 3 км у функціональних зонах населених пунктів згідно з вимогами розділу 5 по дорогах загального користування для міст та селищ;

2) із розрахунку прибуття пожежно-рятувальних підрозділів до місця виклику за час, що не перевищує для території міст та селищ міського типу – 10 хв.; для сільських населених пунктів та за межами населених пунктів – 20 хв.

Із врахуванням зазначених критеріїв в області проведено моделювання перспективної мережі надання публічних сервісів і послуг для забезпечення громадської безпеки та пожежної допомоги.

Так, на сьогодні в Запорізькому районі Запорізької області, який складається з 17-ти територіальних громад 4-ри громади мають на своїй території державні пожежно-рятувальні підрозділи (далі – ДПРП), 4-ри територіальні громади мають пожежно-рятувальні підрозділи місцевої пожежної охорони (далі – МПО) та 16-ть пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони (далі - ДПО) за рішенням суб'єктів господарювання, проте жодної ДПО не створено за рішенням органів місцевого самоврядування. 11-ть територіальних громад взагалі не мають підрозділів МПО та ДПО.

Пожежну безпеку 36-ти населених пунктів району забезпечує 31 пожежно-рятувальний підрозділ, з них: 12-ть державних пожежно-рятувальних підрозділів, 3 підрозділи МПО, які забезпечені необхідною технікою, обладнанням та знаходяться на цілодобовому чергуванні та 16 добровільних пожежних команд (16-ть створені на базі суб'єктів господарювання).

В умовах реформування системи цивільного захисту в цілому, і обмеженого фінансування заходів, надзвичайно важливим і актуальним є

комплексний підхід до формування основи для надання базових безпекових послуг на території громад. Одним із шляхів формування безпекового середовища в населених пунктах є залучення до цієї роботи жителів громад з активною життєвою позицією, популяризація та сприяння добровільному пожежному руху. Так, функції із гасіння пожеж на початковому етапі та в подальшому спільно із державними та місцевими пожежними підрозділами, можуть виконувати добровільні пожежні формування з числа жителів громади.

Функціонування добровільних пожежних команд (дружин) є альтернативою створенню підрозділів місцевої пожежної охорони, які передбачають щомісячне фінансування заходів, зокрема заробітної плати із нарахуваннями, оплати комунальних послуг та ін., не зважаючи на те, здійснювались виїзди на пожежі чи ні. В той час, за роботу добровольців на пожежі може здійснюватися оплата за фактично відпрацьований час та інші заходи стимулювання.

Зарубіжний досвід показує, що найбільш раціональним засобом протипожежного захисту на місцях та у регіонах є організація добровільної пожежної охорони. Добровільні пожежні команди за чисельністю перевищують професійних пожежників і разом з іншими створюють достатньо ефективну систему пожежної безпеки.

Створення пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої та добровільної пожежної охорони в громадах сприятиме виконанню функцій держави щодо захисту населення і територій на базовому рівні, реагування на виклики, а отже, мінімізації загрози життю людей та наслідків пожеж.

Водночас, для подальшої реалізації зазначених заходів необхідна консолідація зусиль органів місцевого самоврядування, виконавчої влади, громадськості, а також всебічне їм сприяння, щонайменше на етапі формування в тому числі і депутатського корпусу.

Враховуючи досвід територіальних громад Запорізької області щодо створення добровільних формувань із залученням міжнародної допомоги та їх людський потенціал, ініціативу депутатського корпусу, з метою започаткування та розвитку на території Запорізької області добровільного пожежного руху, зокрема його стимулювання, Головним управлінням Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) у Запорізькій області підготовлено проект «Програми сприяння розвитку місцевої та добровільної пожежної охорони (у тому числі у складі центрів (пунктів) безпеки) в населених пунктах Запорізької області на 2024-2028 роки».

III. Мета та основні завдання Програми

Оптимальним варіантом розв'язання існуючих проблем є забезпечення реалізації відповідних заходів (додаток 1).

1. Метою Програми є забезпечення захисту населення, об'єктів та території населених пунктів від пожеж, збереження життя і здоров'я людей, підвищення рівня пожежної безпеки на території області та створення сприятливих умов для розвитку добровільного пожежного руху в області.

2. Основні завдання, спрямовані на виконання Програми:

1) сприяння органам місцевого самоврядування та громадським об'єднанням у питаннях здійснення ними волонтерської (добровольчої) діяльності у сфері пожежної безпеки та гасіння пожеж, зокрема:

виділення (надання в користування) приміщень для здійснення статутної діяльності;

надання в користування, передача у володіння та/або виділення коштів з бюджетів усіх рівнів на придбання техніки, обладнання, майна та спорядження для гасіння пожеж;

створення пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення добровільної та місцевої пожежної охорони для гасіння пожеж та проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з населенням громади;

навчання членів добровільних пожежних дружин (команд) та основних працівників місцевих пожежних команд;

залучення до розвитку добровільного пожежного руху в області суб'єктів господарювання, які здійснюють господарську діяльність на теренах області, в тому числі аграрних підприємств.

3. Реалізація Програми повинна забезпечити виконання наступних завдань: створення матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення здійснення громадянами прав та обов'язків у сфері цивільного захисту визначених законодавством, зокрема права участі у роботах із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у складі добровільних формувань цивільного захисту та обов'язку вживати заходів для рятування населення і майна у разі виникнення надзвичайної ситуації до прибуття аварійно-рятувальних підрозділів;

формування світогляду та громадської позиції населення, в тому числі молоді, у сфері безпеки життєдіяльності та пожежної безпеки зокрема;

формування культури безпечного поводження з вогнем, залучення до дій, спрямованих на попередження пожеж, навчання діям при їх виникненні;

створення і підтримка повноцінного безпекового життєвого середовища для громадян як складової громадської безпеки;

підвищення особистої відповідальності кожного жителя за дотримання вимог пожежної безпеки в побуті;

ефективне забезпечення протипожежного захисту житлового фонду населених пунктів та об'єктів, незалежно від форм власності;

попередження та зменшення кількості пожеж від необережного поводження з вогнем.

IV. Фінансове забезпечення

1. Фінансування заходів Програми здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених чинним законодавством (додаток 2). Обсяги фінансових ресурсів та напрями їх використання визначаються в залежності від потреби, фінансових можливостей бюджету, та з дотриманням вимог Бюджетного кодексу України.

2. Фінансування заходів із забезпечення волонтерів (добровольців) комплектами захисного спецодягу і пожежними модулями для гасіння пожеж за кошти місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених чинним законодавством, в обсязі, передбаченому на відповідний рік, здійснюватиметься виключно громадам, у яких на момент виділення коштів (передачі обладнання) за рішенням органу місцевого самоврядування з числа жителів відповідного населеного пункту буде створено пожежно-рятувальні підрозділи ДПО або підрозділи МПО, а члени та працівники добровільної і місцевої пожежної охорони пройшли відповідне навчання та застраховані за умовами обов'язкового особистого страхування.

3. Видатки, спрямовані на виконання заходів Програми протягом року, здійснюються у межах орієнтовного обсягу фінансування, передбаченого у цій Програмі.

4. Обсяги видатків на реалізацію заходів, визначених у цій Програмі, можуть щорічно коригуватись відповідно до затверджених показників на відповідний рік.

V. Очікувані результати

1. Результатом виконання комплексу завдань, передбачених у цій Програмі, спрямованих на забезпечення протипожежного захисту об'єктів та населених пунктів, є:

- 1) підвищення рівня громадської безпеки;
- 2) професійно-технічна підготовка впродовж 2-ох років щонайменше 120-ти основних працівників місцевої та членів добровільної пожежної охорони для забезпечення реагування на пожежі, та проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з населенням в громадах щодо недопущення виникнення пожеж;
- 3) страхування членів добровільних пожежних команд та основних працівників місцевої пожежної охорони;
- 4) забезпечення основних працівників місцевої та членів добровільної пожежної охорони пожежними модулями для гасіння пожеж та комплектами захисного спецодягу (комбінезон, куртка, каска, чоботи, краги, пояс пожежного);

5) вибір місць розташувань та розробка проектно-кошторисної документації підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони, у тому числі Центрів безпеки в населених пунктах об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ);

6) будівництво пожежного депо або проведення ремонтних робіт при наявності таких депо;

7) забезпечення аварійно-рятувальною технікою, пожежно-технічним обладнанням, захисним одягом і спорядженням, засобами зв'язку пожежно-рятувальних підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони;

8) розробка та затвердження рішення про утворення пожежно-рятувального підрозділу ОТГ;

9) розробка, погодження та затвердження Положення про пожежно-рятувальний підрозділ для забезпечення добровільної або місцевої пожежної охорони;

10) підбір кандидатів на посади пожежників, водіїв, начальників підрозділу;

11) проходження професійно-технічного навчання основних працівників та членів пожежно-рятувальних підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони в закладах освіти ДСНС;

12) утворення в 10-ти ОТГ пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої та добровільної пожежної охорони (у тому числі у складі центрів (пунктів) безпеки);

13) зниження ризиків виникнення пожеж та загроз, пов'язаних із пожежами, небезпечними для життя і здоров'я громадян та створення сприятливих соціальних умов життєдіяльності населення, зменшення впливу негативних факторів пожеж на навколишнє природне середовище;

14) сприяння забезпеченню доступності та якості публічних послуг у сфері пожежної допомоги та гасіння пожеж;

15) зменшення кількості пожеж у населених пунктах на об'єктах різних форм власності, особливо на об'єктах із масовим перебуванням людей;

16) зменшення кількості випадків травмування та загибелі людей на пожежах;

17) залучення населення до прийняття управлінських рішень на місцевому рівні шляхом реалізації та популяризації заходів пожежної безпеки на території громади;

18) зменшення часу прибуття пожежно-рятувальних підрозділів для надання пожежної допомоги за рахунок розвитку мережі місцевих та добровільних підрозділів пожежної охорони у містах та сільській місцевості.

VI. Координація та контроль за ходом виконання Програми

1. Координація заходів, передбачених у цій Програмі покладається на Головне управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області.

2. Контроль за реалізацією заходів, передбачених у цій Програмі, здійснюватиметься у межах компетенції, обласною державною адміністрацією.

Виконувач обов'язків директора
Департаменту з питань цивільного
захисту населення обласної
державної адміністрації

Андрій БУЛАВІНОВ